

UCHWAŁA NR 1247/16
ZARZĄDU WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO
Z DNIA 9 marca 2016 r.

W SPRAWIE:

zatwierdzenia sprawozdania z realizacji Programu Działalności Świętokrzyskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Modliszewicach za 2015 rok.

NA PODSTAWIE:

- art. 12 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 22 października 2004 r. o jednostkach doradztwa rolniczego (t.j. Dz.U. z 2013 r. poz. 474)
- art. 41 ust.1 ustawy o samorządzie województwa (Dz.U. 2015, poz. 1392)

uchwała się, co następuje:

§ 1

Zatwierdza się sprawozdanie z realizacji programu działalności Świętokrzyskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Modliszewicach za 2015 rok, które stanowi załącznik do uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Dyrektorowi Departamentu Rozwoju Obszarów Wiejskich i Środowiska

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

WICEMARSZAŁEK
WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

JAN MAĆKOWIAK

*Załącznik do Uchwały Nr 1247/16
Zarządu Województwa Świętokrzyskiego
z dnia 9 marca 2016 r.*

Załącznik

do uchwały Nr .....

Zarządu Województwa Świętokrzyskiego

z dnia .....

**ŚWIĘTOKRZYSKI OŚRODEK
DORADZTWA ROLNICZEGO
w Modliszewicach**

SPRAWOZDANIE

Z REALIZACJI PROGRAMU
DZIAŁALNOŚCI ŚWIĘTOKRZYSKIEGO
OŚRODKA DORADZTWA ROLNICZEGO
W MODLISZEWICACH
W ROKU 2015

SPIS TREŚCI

Wstęp	4
1. Przedsięwzięcia realizowane w ramach umowy o dotację z Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi	9
2. Przedsięwzięcia realizowane odpłatnie	43
3. Przedsięwzięcia realizowane w ramach programów zewnętrznych	46
4. Pozostałe przedsięwzięcia	52
Podsumowanie	56

WSTĘP

Świętokrzyski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Modliszewicach powołano jako Rolniczy Rejonowy Zakład Doświadczalny w 1968 roku. Obecnie Ośrodek działa

w oparciu o ustawę z dnia 22.10.2004 roku o jednostkach doradztwa rolniczego, zamieszczoną w Dzienniku Ustaw z 2013 roku pod pozycją 474.

Na mocy ustawy z dnia 23.01.2009 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze zmianami w organizacji i podziale zadań administracji publicznej w województwie (Dz. U. nr 92, poz. 753) – od 01.08.2009 roku ŚODR Modliszewice stał się samorządową wojewódzką osobą prawną podległą Sejmikowi Województwa Świętokrzyskiego. Obecnie Świętokrzyski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Modliszewicach podlega Zarządowi Województwa Świętokrzyskiego.

Zgodnie z ustawą o jednostkach doradztwa rolniczego Ośrodek w ramach zadań z zakresu doradztwa rolniczego w 2015 roku organizował i prowadził nieodpłatnie:

1. Szkolenia dla rolników i innych mieszkańców obszarów wiejskich.
2. Działalność informacyjną wspierającą rozwój produkcji rolniczej.
3. Działalność w zakresie podnoszenia kwalifikacji zawodowych rolników i innych mieszkańców obszarów wiejskich.
4. Pomoc rolnikom i innym mieszkańcom obszarów wiejskich w zakresie sporządzania dokumentacji niezbędnej przy ubieganiu się o przyznanie pomocy finansowanej lub współfinansowanej ze środków pochodzących z funduszy Unii Europejskiej lub innych instytucji krajowych lub zagranicznych.
5. Analizy rynku artykułów rolno-spożywczych i środków produkcji oraz gromadzą i upowszechniają informacje rynkowe w tym zakresie.
6. Doświadczalnictwo w ramach porejestrowego doświadczalnictwa odmianowego.
7. Upowszechnianie metod produkcji rolniczej i stylu życia przyjaznych dla środowiska.
8. Działania na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi, ekologicznego i funkcjonalnego zarządzania gospodarstwa rolnego.
9. Upowszechnianie rozwoju agroturystyki i turystyki wiejskiej oraz prowadzenie promocji wsi jako atrakcyjnego miejsca wypoczynku.
10. Współdziałanie w realizacji zadań wynikających z programów rolnośrodowiskowych oraz programów działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych.

11. Analizy przemian w zakresie poziomu i jakości produkcji rolniczej, funkcjonowania gospodarstw rolnych oraz upowszechnianie wyników tych analiz w pracy doradczej.

Na podstawie ustawy o jednostkach doradztwa rolniczego Ośrodek wykonywał także usługi odpłatne.

Działalność Świętokrzyskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Modliszewicach w 2015 roku uwzględniała Strategię Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020. Dotyczyło to:

- Celu 3: „Ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrody i dóbr kultury”, w tym:
  - Priorytetu 1: „Tworzenie warunków rozwoju turystyki, sportu i rekreacji”,
  - Priorytetu 2: „Ochrona i udostępnianie dziedzictwa kulturowego”,
  - Priorytetu 3: „Tworzenie warunków zrównoważonego rozwoju umożliwiających prawidłowe funkcjonowanie systemów ekologicznych”.
- Celu 6: „Aktywizacja rolnictwa i wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich”, w tym:
  - Priorytetu 2: „Rozwój i modernizacja produkcji rolnej i przetwórstwa rolno-spożywczego”,
  - Priorytetu 3 „Rozbudowa otoczenia instytucjonalnego rynku rolnego”.

Działalność ŚODR Modliszewice w roku 2015 uwzględniała także założenia Regionalnego Programu Operacyjnego.

Działalność Świętokrzyskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Modliszewicach, w 2015 roku, skierowana była na wskazywanie rolnikom i mieszkańcom obszarów wiejskich możliwości korzystania ze wsparcia unijnego oraz udzielanie pomocy beneficjentom w pozyskiwaniu środków z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020.

ŚODR Modliszewice aktywnie uczestniczył we wdrażaniu na terenie województwa 6 priorytetów wyznaczonych dla unijnej polityki rozwoju obszarów wiejskich na lata 2014-2020, a mianowicie:

1. Ułatwianie transferu wiedzy i innowacji w rolnictwie, leśnictwie i na obszarach wiejskich.

2. Poprawa konkurencyjności wszystkich rodzajów gospodarki rolnej i zwiększenie rentowności gospodarstw rolnych.
3. Poprawa organizacji łańcucha żywnościowego i promowanie zarządzania ryzykiem w rolnictwie.
4. Odtwarzanie, chronienie i wzmacnianie ekosystemów zależnych od rolnictwa i leśnictwa.
5. Wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami i przechodzenia na gospodarkę niskoemisyjną i odporną na zmianę klimatu w sektorach: rolnym, spożywczym i leśnym.
6. Zwiększanie włączenia społecznego, ograniczanie ubóstwa i promowanie rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich.

Niezależnie od tego, działalność Świętokrzyskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Modliszewicach w 2015 roku, wpisywała się w treść Strategii Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa do 2020 r. Dokument określił kluczowe kierunki rozwoju obszarów wiejskich, rolnictwa i rybactwa w perspektywie do 2020 r. Jako cel główny Strategii, przyjęto poprawę jakości życia na obszarach wiejskich oraz efektywne wykorzystanie ich zasobów i potencjałów, w tym rolnictwa i rybactwa, dla zrównoważonego rozwoju kraju. Cele szczegółowe Strategii to:

- Cel 1.** Wzrost jakości kapitału ludzkiego, społecznego, zatrudnienia i przedsiębiorczości na obszarach wiejskich.
- Cel 2.** Poprawa warunków życia na obszarach wiejskich oraz poprawa ich dostępności przestrzennej.
- Cel 3.** Bezpieczeństwo żywnościowe.
- Cel 4.** Wzrost produktywności i konkurencyjności sektora rolno-spożywczego.
- Cel 5.** Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich.

Biorąc powyższe pod uwagę, wyznaczono następujące priorytety w realizacji zadań Ośrodka:

- informowanie rolników o założeniach Wspólnej Polityki Rolnej Unii Europejskiej oraz udzielanie pomocy rolnikom w pozyskiwaniu funduszy strukturalnych ujętych w

Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 oraz w ramach płatności bezpośrednich,

- wspieranie rolników w modernizacji gospodarstw poprzez działalność innowacyjną i transfer wiedzy w aspektach technologicznym, technicznym i ekonomiczno-organizacyjnym, wdrażanie zasady wzajemnej zgodności oraz produkcji integrowanej,
- aktywizowanie społeczności wiejskiej w celu poszukiwania alternatywnych źródeł dochodu w szczególności poprzez działania na rzecz rozwijania agroturystyki i turystyki wiejskiej, przy szerokim wykorzystaniu lokalnych warunków i możliwości,
- popularyzowanie ekologicznych metod produkcji rolnej, w ścisłym powiązaniu z zapewnieniem ochrony środowiska naturalnego,
- wskazywanie rolnikom możliwości polepszenia sytuacji ekonomicznej gospodarstw poprzez działania zespołowe w grupach producentów oraz rozwijanie przedsiębiorczości.

Realizowane przez Ośrodek zadania były zgodne z potrzebami i oczekiwaniami rolników, a także z warunkami gospodarowania: środowiskowymi, ekonomicznymi i społecznymi. Zadania wykonywane były przez poszczególne komórki organizacyjne Ośrodka: działy merytoryczne, „Centrum Ogrodnicze” w Sandomierzu oraz 13 Powiatowych Zespołów Doradczych z zastosowaniem i wykorzystaniem poszczególnych form pracy, a więc poprzez: doradztwo indywidualne i grupowe, demonstracje, pokazy, szkolenia, wydawnictwa oraz inne jak: konkursy, olimpiady i wystawy. Szereg informacji zawierała strona internetowa Ośrodka www.sodr.pl, ulotki i broszury a także miesięcznik „Aktualności Rolnicze”.

Treścią niniejszego opracowania są zadania zrealizowane przez ŚODR Modliszewice w 2015 r., a więc:

1. Przedsięwzięcia realizowane w ramach umowy o dotację z Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi.
2. Przedsięwzięcia realizowane odpłatnie.
3. Przedsięwzięcia realizowane w ramach programów zewnętrznych.
4. Pozostałe przedsięwzięcia.

Nadmienić należy, że realizacja zadań przebiegała w określonych, niesprzyjających na ogół uwarunkowaniach zewnętrznych, do których zaliczyć należy:

- wystąpienie zjawiska suszy, która przyczyniła się często do znacznego spadku plonów i uszczuplenia bazy paszowej,
- spadek cen mleka, pogorszenie opłacalności jego produkcji w efekcie niedawnego zniesienia kwot mlecznych,
- spadek cen skupu mięsa wieprzowego, między innymi na skutek dużego importu tusz; trudności ze sprzedażą żywca wieprzowego,
- rosyjskie embargo wprowadzone między innymi na skutek stwierdzenia ASF – afrykańskiego pomoru świń; embargo dotyczyło także owoców, głównie jabłek,
- częste zmiany zasad i wymagań w przepisach dotyczących między innymi programów rolnośrodowiskowych,

Oprócz tego, realizacja zadań Ośrodka w 2015 roku uzależniona była od wysokości środków finansowych otrzymanych z budżetu państwa oraz z działalności gospodarczej, głównie usług odpłatnych i pozyskiwanych w ramach różnorodnych programów zewnętrznych, o które Ośrodek czynił intensywne starania.

PRZEDSIĘWZIĘCIA REALIZOWANE W RAMACH UMOWY O DOTACJĘ Z MINISTERSTWEM ROLNICTWA I ROZWOJU WSI

Zadanie 1

Prowadzenie szkoleń dla rolników i innych mieszkańców obszarów wiejskich w szczególności w zakresie:

- a) stosowania nowoczesnych metod agrotechnicznych, hodowli oraz przetwórstwa rolno-spożywczego,
- b) rozwiązywania problemów technologicznych i organizacyjno-ekonomicznych gospodarstw rolnych,
- c) rachunkowości w gospodarstwach rolnych,
- d) rolnictwa ekologicznego,
- e) rozwoju przedsiębiorczości na obszarach wiejskich,

- f) unowocześniania wiejskiego gospodarstwa domowego,
- g) ubiegania się o przyznanie pomocy finansowanej lub współfinansowanej ze środków pochodzących z funduszy Unii Europejskiej lub innych instytucji krajowych lub zagranicznych,
- h) modernizacji gospodarstw rolnych, poprawy jakości artykułów rolno-spożywczych i ich przetwórstwa oraz wzmocnienia pozycji rolników na rynku,
- i) zarządzania gospodarstwem rolnym,
- j) promocji produktów lokalnych i regionalnych
- k) metody produkcji rolniczej i stylu życia przyjaznych dla środowiska,
- l) działania na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi, ekologicznego i funkcjonalnego urzędnika gospodarstwa rolnego,
- m) upowszechnianie rozwoju agroturystyki i turystyki wiejskiej oraz prowadzenie promocji wsi jako atrakcyjnego miejsca wypoczynku,
- n) realizacja zadań wynikających z programów rolnośrodowiskowych oraz programów działań mających na celu ograniczenia odpływu azotu ze źródeł rolniczych.

W okresie sprawozdawczym przeprowadzono ogółem 978 szkoleń dla 13624 uczestników, a w tym 40 szkoleń wyjazdowych, w których udział wzięło 902 osoby. Realizację szkoleń w poszczególnych podpunktach (a – n) ujęto w tabeli 1. Najwięcej szkoleń dotyczyło podpunktu g „Ubieganie się o przyznanie pomocy finansowanej lub współfinansowanej ze środków pochodzących z funduszy Unii Europejskiej lub innych instytucji krajowych, lub zagranicznych”. Zorganizowano i przeprowadzono 272 takich szkoleń dla 4097 osób.

W wyjazdach szkoleniowych dominowały szkolenia z podpunktu a „stosowanie nowoczesnych metod agrotechnicznych, hodowli oraz przetwórstwa rolno-spożywczego”. Przeprowadzono 25 szkoleń dla 598 osób.

W poszczególnych dziedzinach organizacja i prowadzenie szkoleń przedstawiało się następująco:

- produkcja roślinna – 218 szkoleń dla 2956 uczestników,
- produkcja zwierzęca – 186 szkoleń dla 2351 uczestników,
- produkcja ogrodnicza – 100 szkoleń dla 1778 uczestników,
- ekologia i ochrona środowiska – 207 szkoleń dla 2636 uczestników,
- wiejskie gospodarstwo domowe i agroturystyka – 134 szkoleń dla 1968 uczestników,
- ekonomika – 133 szkoleń dla 1935 uczestników.

Przykładowe tematy szkoleń, które cieszyły się największym zainteresowaniem rolników i mieszkańców obszarów wiejskich:

- 1/ „PROW 2014-2020 – możliwości wspierania gospodarstw i obszarów wiejskich oraz system płatności bezpośrednich w latach 2015-2020”,
- 2/ „Integrowana ochrona zbóż oraz prawidłowy dobór odmian zbóż do uprawy; wykorzystanie wyników PDOiR; rola płodozmianu w integrowanej ochronie roślin”,
- 3/ „Nowości w uprawie zbóż – odmiany hybrydowe pszenicy ozimej, jęczmienia ozimego, żyta; nowe środki ochrony roślin”,
- 4/ „Poplony ścierniskowe jako nawozy zielone poprawiające żyzność gleb – dobór roślin, technologie uprawy,
- 5/ „Rola oceny użytkowości w uzyskaniu postępu hodowlanego oraz zdrowotności, płodności i długowieczności krów”,
- 6/ „Wpływ dobrostanu zwierząt na zdrowotność, płodność i długowieczność krów, produkcję zdrowej i bezpiecznej żywności oraz opłacalność produkcji mleka”,
- 7/ „Wymagania wzajemnej zgodności w zakresie utrzymania i ochrony świń oraz prawidłowe żywienie tuczników”,
- 8/ „Zasady realizacji programów rolnośrodowiskowych w gospodarstwach rolnych położonych na i poza obszarami Natura 2000”,
- 9/ „Zasady prowadzenia produkcji metodami ekologicznymi, w tym: przestawianie produkcji, stosowanie nowoczesnych metod produkcji ekologicznej, sprzedaż produktów ekologicznych i prowadzenie dokumentacji w gospodarstwach ekologicznych”,
- 10/ „Aktualne zalecenia w ochronie i nawożeniu sadów oraz zasady prawidłowego stosowania i przechowywania środków ochrony i nawozów oraz postępowania z opakowaniami w gospodarstwach ogrodniczych”,
- 11/ „Ochrona warzyw gruntowych przed chorobami i szkodnikami z wykorzystaniem różnych metod”
- 12/ „Wymogi dotyczące bezpieczeństwa i higieny pracy w gospodarstwie w zależności od profilu produkcji”,
- 13/ „Ubezpieczenia obowiązkowe i dobrowolne w rolnictwie oraz podatek VAT i podstawy rachunkowości w gospodarstwach rolnych”.
- 14/ „Podatki związane z działalnością rolniczą oraz finansowanie inwestycji w gospodarstwie rolnym – podatek VAT, prowadzenie rejestru sprzedaży i zakupów oraz podstawy rachunkowości w gospodarstwie rolnym”.

Organizowane, głównie w pierwszym półroczu 2015 roku, szkolenia wyjazdowe dotyczyły głównie udziału rolników w XX Międzynarodowych Targach Techniki Rolniczej AGROTECH w Kielcach, w Dniu Otwartych Drzwi i X Świętokrzyskiej Wystawie Zwierząt Hodowlanych w Modliszewicach w Targach Sadownictwa i Warzywnictwa w Warszawie.

Konferencje dla rolników i mieszkańców obszarów wiejskich organizowano w ramach środków pozyskanych z programów zewnętrznych.

Tabela 1. Prowadzenie szkoleń dla rolników i innych mieszkańców obszarów wiejskich

Lp.	Szkolenia dla rolników i innych mieszkańców obszarów wiejskich, w szczególności w zakresie:	Razem	
		Liczba realizacji	Liczba uczestników
1	SZKOLENIA	938	12722
a)	Stosowanie nowoczesnych metod agrotechnicznych, hodowla oraz przetwórstwo rolno-spożywcze hodowli oraz przetwórstwa rolno-spożywczego	90	1537
b)	Rozwiązywanie problemów technologicznych i organizacyjno-ekonomicznych gospodarstw rolnych	166	1942
c)	Rachunkowość w gospodarstwach rolnych	17	196
d)	Rolnictwo ekologiczne	65	859
e)	Rozwój przedsiębiorczości na obszarach wiejskich	34	506
f)	Unowocześnianie wiejskiego gospodarstwa domowego	12	206
g)	Ubieganie się o przyznanie pomocy finansowanej lub współfinansowanej ze środków pochodzących z funduszy Unii Europejskiej lub innych instytucji krajowych, lub zagranicznych	272	4097
h)	Modernizacja gospodarstw rolnych, poprawa jakości artykułów rolno-spożywczych i ich przetwórstwa oraz wzmocnienie pozycji rolników na rynku	29	362
i)	Zarządzanie gospodarstwem rolnym	13	142
j)	Promocja produktów lokalnych i regionalnych	29	341
k)	Metody produkcji rolniczej i stylu życia przyjaznych dla środowiska /7/	61	736
l)	Działania na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi, ekologicznego i funkcjonalnego urzędzenia gospodarstwa rolnego /8/	20	257

m)	Upowszechnianie rozwoju agroturystyki i turystyki wiejskiej oraz prowadzenie promocji wsi jako atrakcyjnego miejsca wypoczynku /9/	20	185
n)	Realizacja zadań wynikających z programów rolnośrodowiskowych oraz programów działań mających na celu ograniczenia odpływu azotu ze źródeł rolniczych /10/	110	1356
2	WYJAZDY SZKOLENIOWE	40	902
a)	Stosowanie nowoczesnych metod agrotechnicznych, hodowla oraz przetwórstwo rolno-spożywcze hodowli oraz przetwórstwa rolno-spożywczego	25	598
b)	Rozwiązywanie problemów technologicznych i organizacyjno-ekonomicznych gospodarstw rolnych	3	34
g)	Ubieganie się o przyznanie pomocy finansowanej lub współfinansowanej ze środków pochodzących z funduszy Unii Europejskiej lub innych instytucji krajowych, lub zagranicznych	8	177
h)	Modernizacja gospodarstw rolnych, poprawa jakości artykułów rolno-spożywczych i ich przetwórstwa oraz wzmocnienie pozycji rolników na rynku	2	70
k)	Metody produkcji rolniczej i stylu życia przyjaznych dla środowiska /7/	2	23

Zadanie 2

Prowadzenie działalności informacyjnej wspierającej rozwój produkcji rolniczej

W dzisiejszej sytuacji społeczno-ekonomicznej dostęp do informacji zyskuje coraz większe znaczenie. Dotyczy to także rolnictwa i obszarów wiejskich. Informacja rolnicza powinna być: aktualna, rzetelna, wyczerpująca i łatwo dostępna. Szybkość uzyskania informacji ma także wielkie znaczenie.

W branży rolniczej już nie tylko nowinki technologiczne dotyczące produkcji są podstawową informacją. Teraz na plan pierwszy wysuwa się znajomość perspektyw finansowych związanych zwłaszcza z programami unijnymi wsparcia, tzn. rozpoznanie ścieżek dostępu i funkcjonowania programów. Nie mniej ważne są zagrożenia, jakie niosą zmiany cywilizacyjne, a w tym te najważniejsze – środowiska przyrodniczego i związane z żywnością. Jednakże bez względu na to, czy informacja jest technologiczna, ekonomiczna czy marketingowa przybiera różne formy. Nie jest to już tylko obraz i słowo drukowane, ale również rejestrowane na elektronicznych nośnikach i publikowane w Internecie materiały.

Świętokrzyski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Modliszewicach, prowadząc działalność informacyjną skupiał się na:

1/ Udzielaniu informacji. Porady informacyjne udzielane w 2015 roku przez specjalistów i doradców odpowiadają na zapotrzebowanie rolników i dotyczą różnorodnych zagadnień produkcyjnych i marketingowych. Można je pogrupować według następujących dziedzin:

- produkcja roślinna – udzielono 1558 informacji,
- produkcja zwierzęca – udzielono 705 informacji,
- produkcja ogrodnicza – udzielono 1349 informacji.
- ekologia i ochrona środowiska – udzielono 733 informacje ,
- wiejskie gospodarstwo domowe i agroturystyka – udzielono 638 informacji,
- ekonomika – udzielono 525 informacji,
- metodyka – 6 informacji.

Łącznie udzielono 5514 porad informacyjnych.

2/ Przygotowaniu oraz druku wydawnictw. Działalność wydawnicza to:

- a) miesięcznik „Aktualności Rolnicze” – 11 edycji. Nakład każdego numeru wynosił 2200 egz., z czego ok. 50% rozprowadzane jest w formie prenumeraty. W roku 2015 przez specjalistów i doradców ŚODR Modliszewice zostało opracowanych 224 artykułów i informacji. Publikowane w nim artykuły dotyczą technologii produkcji rolnej, doświadczeń, ekonomiki i przedsiębiorczości, marketingu produktów rolnych, ekologii. Czasopismo zawierało aktualne zalecenia dla producentów rolnych, istotne wydarzenia z regionu oraz prezentuje ciekawe rozwiązania gospodarcze i technologiczne, a także programy unijne.
- b) emisja broszur i ulotek obejmujących swym zakresem wiedzę technologiczną, ekonomiczną, ekologiczną, marketingową oraz z zakresu nowych inicjatyw i programów pomocowych, przydatną rolnikom i mieszkańcom obszarów wiejskich. Opracowano i wydano:
  - 111 pozycji broszur o nakładzie 4885 egz.
  - 12 pozycji ulotek o nakładzie 700 egz.

Łączny nakład wynosił 5585 egz.

- c) przygotowanie i umieszczanie informacji na stronie internetowej www.sodr.pl. W 2015 roku na stronę internetową ŚODR Modliszewice wprowadzono 203 artykuły i informacje. Ponadto samą stronę zmodernizowano. Zastosowano nową wersję oprogramowania Joomla! zgodnie z obowiązującymi standardami w tej dziedzinie, gwarantującymi większe bezpieczeństwo i stabilność. Wprowadzono nową szatę graficzną i układ strony.

3/ Prowadzeniu pozostałej działalności informacyjnej. Zaliczyć tutaj należy:

- a) 40 audycji radiowych, emitowanych głównie przez Radio Kielce i Radio Leliwa,
- b) 4 audycje telewizyjne,
- c) 8 artykułów w innych wydawnictwach,
- b) 96 stoisk informacyjnych między innymi na:
  - XX Międzynarodowych Targach Techniki Rolniczej AGROTECH w Kielcach,
  - Dniu Otwartych Drzwi i X Świętokrzyskiej Wystawie Zwierząt Hodowlanych w Modliszewicach,

- XXIV Spotkaniu Sadowniczym w Sandomierzu,
- XVIII Dniu Świętokrzyskiej Truskawki w Bielinach,
- Powiatowym Festynie Zdrowia we Włoszczowe,
- dożynkach wojewódzkich, powiatowych i gminnych.

W ramach pracy doradczej rozprowadzono 23 tytuły broszur i ulotek (wydawnictw zewnętrznych) o nakładzie 1710 egz.

Tabela 2 zawiera dane dotyczące realizacji działań informacyjnych przez ŚODR Modliszewice w 2015 r.

Tabela 2. Prowadzenie działalności informacyjnej wspierającej rozwój produkcji rolniczej

Lp.	Forma	Razem	
		Liczba realizacji	Liczba odbiorców/nakład
I	PORADA INFORMACYJNA	5514	5514
II	WYDAWNICTWA	573	31495
1	Broszury	111	4885
2	Materiały informacyjne na stronę internetową	203	
3	Ulotki	12	700
4	Artykuły w miesięczniku ODR	224	24200
5	Ulotki zewnętrzne (rozpropagowanie)	23	1710
III	POZOSTAŁE	148	
1	Audycje radiowe (w tym wywiady radiowe)	40	
2	Audycje telewizyjne (w tym wywiady telewizyjne)	4	
3	Artykuły w innych wydawnictwach (w tym wywiady prasowe)	8	
4	Stoisko informacyjne	96	

Zadanie 3

Prowadzenie działalności w zakresie podnoszenia kwalifikacji zawodowych rolników i innych mieszkańców obszarów wiejskich

Praca polegała głównie na udzielaniu zainteresowanym rolnikom informacji dotyczących możliwości uzyskania kwalifikacji niezbędnych do prawidłowego prowadzenia konkurencyjnego gospodarstwa rolnego. W 2015 r. specjaliści i doradcy ŚODR Modliszewice udzieliли 601 informacji.

Ich tematyka dotyczyła głównie:

- możliwości korzystania ze szkoleń w zakresie stosowania środków ochrony roślin przy użyciu opryskiwaczy,
- zdobycia kwalifikacji operatora kombajnów zbożowych,
- kwalifikacji potrzebnych do uzyskania pomocy finansowej z programu PROW 2014-2020,
- możliwości uzupełnienia wykształcenia w formach szkolnych,
- kwalifikacji potrzebnych do prowadzenia gospodarstwa agroturystycznego,
- szkoleń z zakresu wytwarzania serów podpuszczkowych i dojrzewających w gospodarstwie.

Ponadto w Ośrodku uczniowie i absolwenci Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych nr 1 w Końskich /kierunki rolnicze/ odbywali staże oraz praktyki zawodowe:

- 1 osoba przebywała na 3-miesięcznym stażu,
- 4 osoby przebywały na praktyce zawodowej.

Nadmienić należy, że szkolenia w zakresie stosowania środków ochrony roślin przy użyciu opryskiwaczy oraz kursy dla operatorów kombajnów zbożowych w 2015 roku realizowano ze środków pozyskanych w ramach programów zewnętrznych oraz w ramach działalności odpłatnej.

Tabela 3 zawiera dane dotyczące działalności w zakresie podnoszenia kwalifikacji zawodowych rolników i innych mieszkańców obszarów wiejskich.

Tabela 3. Prowadzenie działalności w zakresie podnoszenia kwalifikacji zawodowych rolników i innych mieszkańców obszarów wiejskich

Lp.	Forma	Razem	
		Liczba realizacji	Liczba odbiorców
I	INFORMACJA	601	601
II	STAŻ/PRAKTYKA	2	5
1	Organizacja praktyki zawodowej	1	1
2	Organizacja stażu zawodowego	1	4

Zadanie 4

Udzielanie pomocy rolnikom i innym mieszkańcom obszarów wiejskich w zakresie sporządzania dokumentacji niezbędnej do uzyskania pomocy finansowanej lub współfinansowanej ze środków pochodzących z funduszy Unii Europejskiej lub innych instytucji krajowych lub zagranicznych

Rolnicy i mieszkańcy obszarów wiejskich województwa świętokrzyskiego ubiegali się w 2015 roku o przyznanie pomocy finansowanej lub współfinansowanej ze środków pochodzących z funduszy Unii Europejskiej lub innych instytucji krajowych lub zagranicznych. Udzielanie im nieodpłatnej pomocy było jednym z podstawowych zadań stojących przed specjalistami i doradcami ŚODR Modliszewice. Pomoc ta polegała na:

- 1/ Prowadzeniu szkoleń. Szkolenia z tego zakresu ujęto w tabeli 1. Przeprowadzono ich 272 z liczbą uczestników 4097.
- 2/ Udzielaniu indywidualnych porad doradczych dotyczących pozyskiwania środków pochodzących z PROW. Udzielono ogółem 15513 porad. Wobec pozytywnych doświadczeń wynikających z PROW 2007-2013 rolnicy byli bardzo zainteresowani PROW 2014-2020. W kwestii pozyskiwania środków z PROW udzielono 13730 porad indywidualnych. Rolników interesowały instrumenty pomocy finansowej mające na celu przede wszystkim rozwój gospodarstw rolnych, a więc środki na modernizację gospodarstw rolnych, restrukturyzację małych gospodarstw rolnych, premie dla młodych rolników, płatności dla rolników przekazujących małe gospodarstwa rolne. Zainteresowanie dotyczyło wielkości przyznawanych środków, terminów uruchomienia poszczególnych działań, warunków ubiegania się oraz wymaganej dokumentacji. Z kolei 1524 porady indywidualne dotyczyły pozyskiwania środków pochodzących z Unii Europejskiej z innych programów, 153 – środków z innych instytucji zagranicznych oraz 106 – środków z innych instytucji krajowych.
- 3/ Udzielaniu porad grupowych – w zakresie tematycznym jak wyżej. Udzielono 313 porad dla 1090 osób. Dominowały tutaj porady dotyczące pozyskiwania środków z PROW. W tym zakresie udzielono 285 porad grupowych dla 982 osób.
- 4/ Udzielaniu pomocy w zakresie wypełniania dokumentacji wymaganej w celu uzyskania wsparcia – tu odnotowano 245 działań.

Dotyczyły one:

- wypełniania dokumentacji o udzielenie pomocy finansowej dla producentów rolnych w gospodarstwach, w których powstały szkody spowodowane przez suszę,
- wypełnianie wniosków o pomoc de minimis dla producentów porzeczki czarnej,
- wypełnianie wniosków o pomoc finansową i powiadomień o zamiarze przeznaczenia owoców i warzyw na bezpłatną dystrybucję w ramach mechanizmu „Tymczasowe nadzwyczajne wsparcie producentów owoców i warzyw”.

Ponadto nieodpłatnie wypełniano wnioski do ARR (20 szt.), które dotyczyły wycofania z rynku owoców i warzyw.

Szczegółową realizację zadania 4 pokazuje tabela 4.

Tabela 4. Udzielanie pomocy rolnikom i innym mieszkańcom obszarów wiejskich w zakresie sporządzania dokumentacji niezbędnej do uzyskania pomocy finansowanej lub współfinansowanej ze środków pochodzących z funduszy Unii Europejskiej lub innych instytucji krajowych lub zagranicznych

Lp.	Forma i zakres tematyczny	Razem	
		Liczba realizacji	Liczba odbiorców
I	INDYWIDUALNE PORADY DORADCZE	15513	15513
1	Pozyskiwanie środków pochodzących z PROW	13730	13730
2	Pozyskiwanie środków pochodzących z Unii Europejskiej z innych programów	1524	1524
3	Pozyskiwanie środków z innych instytucji zagranicznych	153	153
4	Pozyskiwanie środków z innych instytucji krajowych	106	106
II	GRUPOWE PORADY DORADCZE	313	1090
1	Pozyskiwanie środków pochodzących z PROW	285	982
2	Pozyskiwanie środków pochodzących z Unii Europejskiej z innych programów	16	55
3	Pozyskiwanie środków z innych instytucji zagranicznych	9	33
4	Pozyskiwanie środków z innych instytucji krajowych	3	20
III	DOKUMENTACJA NIEZBĘDNA DO UZYKANIA POMOCY (nieodpłatna)	245	245
1	Sporządzanie wniosków o płatności bezpośrednie i ONW	64	64

2	Wypełnianie dokumentacji do wniosków w zakresie PROW (z wyłączeniem programu rolnośrodowiskowego)	12	12
3	Inne	169	169
IV	POZOSTAŁE	20	20
1	Wnioski do ARR	20	

Zadanie 5

Prowadzenie analiz rynku artykułów rolno-spożywczych i środków produkcji oraz gromadzenie i upowszechnianie informacji rynkowych w tym zakresie

Specjaliści Świętokrzyskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Modliszewicach przeprowadzali w 2015 roku analizy rynku artykułów rolno-spożywczych pochodzenia roślinnego i zwierzęcego a następnie uzyskane wyniki wykorzystywali publikując artykuły, głównie w miesięczniku „Aktualności Rolnicze” oraz informacje na stronie internetowej www.sodr.pl. Jeśli istniała taka potrzeba, analizy lub ich wyniki, przekazywano zainteresowanym instytucjom oraz wykorzystywano podczas działalności szkoleniowej oraz w procesie planowania działalności doradczej.

Prowadzenie analiz dotyczyło także rynku środków do produkcji rolnej. W roku 2015 prowadzono następujące analizy:

- 1/ Analiza sytuacji na rynku produktów roślinnych – 1
- 2/ Analiza sytuacji na rynku produktów zwierzęcych – 5
- 3/ Analiza rynku nawozów mineralnych – 8
- 4/ Okresowa analiza rynku produkcji ekologicznej i zaopatrzenia gospodarstw ekologicznych w środki produkcji w regionie – 9
- 5/ Analiza cen targowiskowych z województwa świętokrzyskiego – 44
- 6/ Analiza cen targowiskowych z woj. świętokrzyskiego /podaż – popyt/ – 44
- 7/ Analiza cen skupu – 12

Szczegóły dot. analiz i innych działań zadania 5 /monitoringi/ znajdują się w tabeli 5.

W 2015 r. doradcy ŚODR Modliszewice prowadzili:

- monitoring cen płodów rolnych – 420,
- monitoring cen środków produkcji, w tym nawozów – 132,
- monitoring cen targowiskowych produktów rolniczych – 639,
- monitoring postępu prac polowych, w tym zniwnych – 140,
- monitoring sytuacji w produkcji roślinnej – 90,
- monitoring sytuacji w produkcji zwierzęcej – 97,
- szacunek plonów ziemniaka – 15.

Wyniki monitoringu wykorzystywano głównie w celu sporządzania analiz.

Tabela 5. Prowadzenie analiz rynku artykułów rolno-spożywczych i środków produkcji oraz gromadzenie i upowszechnianie informacji rynkowych w tym zakresie

Lp.	Zakres tematyczny	Razem	
I	ANALIZY (rodzaj analiz)	Liczba realizacji	Miejsce publikacji (prasa fachowa, strona internetowa, itp.)
		123	
1	Analiza sytuacji na rynku produktów roślinnych	1	ARR, na szkoleniach
2	Analiza sytuacji na rynku produktów zwierzęcych	5	Do bieżących opracowań i późniejszych publikacji, wykorzystywane na szkoleniach
3	Analizy rynku nawozów mineralnych	8	CDR Brwinów, szkolenia
4	Okresowa analiza rynku produkcji ekologicznej i zaopatrzenia gospodarstw ekologicznych w środki produkcji w regionie	9	Użytek wewnętrzny, szkolenia
5	Analiza – ceny targowiskowe	44	Publikacja w AR
6	Analiza – ceny targowiskowe (podaż, popyt)	44	Dla MRiRW W Warszawie
7	Analiza ceny skupu	12	Publikacja w AR
II	MONITORING CEN PRODUKTÓW ROLNYCH I ŚRODKÓW PRODUKCJI	1533	
1	Monitoring cen płodów rolnych	420	W celu opracowania zbiorczego
2	Monitoring cen środków produkcji w tym nawozów	132	W celu opracowania zbiorczego

3	Monitoring cen targowiskowych produktów rolnych	639	W celu opracowania zbiorczego
4	Monitoring postępu pracach polowych w tym żniwnych	140	Do bieżących opracowań i późniejszych publikacji, wykorzystywane na szkoleniach
5	Monitoring sytuacji w produkcji roślinnej	90	Do bieżących opracowań i późniejszych publikacji Strona internetowa, AR, wykorzystywane na szkoleniach
6	Monitoring sytuacji w produkcji zwierzęcej	97	Do bieżących opracowań i późniejszych publikacji, wykorzystywane na szkoleniach
7	Szacunek plonu ziemniaka	15	Dla IHAR

Zadanie 6

Prowadzenie doświadczalnictwa odmianowego w ramach porejestrowego doświadczalnictwa odmianowego

Realizacja zadania polega na merytorycznym prowadzeniu doświadczeń polowych na polu doświadczalnym ŚODR Modliszewice. Prowadzonych było 5 doświadczeń według metod określonych regulaminem COBORU, to jest:

- pszenica jara – 1,
- pszenica ozima – 1,
- owies – 1,
- pszenżyto ozime – 1,
- ziemniaki wczesne – 1.

Łączna powierzchnia doświadczeń – 2,4 ha.

Tematyka prowadzonych doświadczeń:

- „Porównanie plonowania nowych odmian pszenicy ozimej w warunkach województwa świętokrzyskiego” – 1 doświadczenie – 32 odmiany – 0,6 ha,
- „Porównanie plonowania nowych odmian pszenżyta ozimego w warunkach województwa świętokrzyskiego” – 1 doświadczenie – 16 odmian – 0,5 ha,
- „Porównanie plonowania nowych odmian pszenicy jarej w warunkach województwa świętokrzyskiego” – 1 doświadczenie – 13 odmian – 0,5 ha,
- „Porównanie plonowania nowych odmian owsa w warunkach województwa świętokrzyskiego” – 1 doświadczenie – 14 odmian – 0,5 ha,
- „Porównanie plonowania nowych odmian ziemniaka jadalnego odmian wczesnych w warunkach województwa świętokrzyskiego” – 1 doświadczenie – 10 odmian – 0,3 ha.

Tabela 6 zawiera wykaz doświadczeń prowadzonych przez ŚODR Modliszewice w roku 2015.

Tabela 6. Możliwość prowadzenia doświadczeń odmianowych w ramach porejestrowego doświadczeń odmianowych

Lp.	Wyszczególnienie	Razem	
		Liczba	
I	DOŚWIADCZENIA WEDŁUG METOD OKREŚLONYCH REGULAMINEM COBORU	5	
1	Pszenica jara	1	
2	Pszenica ozima	1	
3	Pszenżyto ozime	1	
4	Owies	1	
5	Ziemniaki	1	

Zadanie 7

Upowszechnianie metod produkcji rolniczej i stylu życia przyjaznych dla środowiska

Realizacja zadania dotyczącego upowszechniania metod produkcji rolniczej i stylu życia przyjaznych dla środowiska polegała na:

- 1/ Organizacji i prowadzeniu szkoleń z tego zakresu – zorganizowano 61 szkoleń dla 736 rolników, co pokazuje tabela 1.
- 2/ Udzielaniu porad indywidualnych – w 2015 r. udzielono 16010 porad, które dotyczyły:
  - produkcji roślinnej – 5860 porad,
  - produkcji zwierzęcej – 3503 porady,
  - produkcji ogrodniczej – 5792 porady,
  - ekologii i ochrony środowiska – 855 porad.

Tematyka dotyczyła aktualnych aspektów praktycznych w uprawie roślin, w chowie zwierząt inwentarskich, w uprawach ogrodniczych: w sadownictwie, warzywnictwie i kwaciarstwie oraz w ekologii i ochronie środowiska.

- 3/ Udzielaniu porad grupowych – udzielono 642 porady dla 2601osób, z tego w zakresie:
  - produkcji roślinnej – 165 porad dla 655 osób,
  - produkcji zwierzęcej – 150 porady dla 525 rolników,
  - produkcji ogrodniczej – 249 porad dla 1186 producentów,
  - ekologii i ochrony środowiska – 78 porad dla 235 osób.

Tematyka porad grupowych była zbliżona do zagadnień z zakresu doradztwa indywidualnego.

- 4/ Organizacji i prowadzeniu pokazów. Ogółem przeprowadzono 87 pokazów dla 576 rolników, z czego z zakresu:
  - produkcji roślinnej – 36 dla 231 osób,
  - produkcji zwierzęcej – 26 dla 166 osób,
  - produkcji ogrodniczej – 21 dla 156 osób,
  - ekologii i ochrony środowiska – 4 dla 23 osób.

- 5/ Prowadzeniu demonstracji u rolników – 140 demonstracji zlokalizowano

w terenie u rolników. Dotyczyły one:

- produkcji roślinnej – 75,
- produkcji zwierzęcej – 55,
- produkcji ogrodniczej – 10.

6/ Prowadzeniu demonstracji na polu doświadczalnym ŚODR w Modliszewicach. W 2015 r. prowadzono:

- 5 demonstracji wdrożeniowych polegających na wprowadzeniu do uprawy nowych odmian na polu doświadczalnym/nadzór merytoryczny/:
  - pszenicy ozimej Arkadia – 2 ha,
  - pszenżyta ozimego Wiarus – 3 ha,
  - jęczmienia jarego Ella – 5 ha,
  - rzepaku ozimego Sherpa – 4,5 ha,
  - rzepaku ozimego Mercedes – 4,5 ha.
- 7 demonstracji upowszechnieniowych – kolekcje odmian na powierzchni 0,70 ha – /nadzór merytoryczny/:
  - traw i motylkowatych,
  - roślin pastewnych, poplonowych w mieszankach,
  - pszenicy ozimej,
  - pszenżyta ozimego i jarego,
  - jęczmienia ozimego i jarego,
  - grochów,
  - łubinów.

7/ Współorganizacji konkursów.

Specjaliści i doradcy ŚODR w Modliszewicach typowali kandydatów do konkursów oraz brali udział w sporządzaniu dokumentacji konkursowej następujących przedsięwzięć:

- Konkurs AgroLiga – wytypowano 4 osoby.

Konkurs AgroLiga 2015 organizowany był na szczeblu wojewódzkim przez

Świętokrzyski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Modliszewicach, a na szczeblu krajowym – przez Redakcję Audycji Rolnych Programu 1 TVP S.A. i Stowarzyszenie AgroBiznesKlub. Tradycyjny patronat pełnili: Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Prezes ARiMR i Prezes ARR. Celem konkursu było wyłonienie Mistrzów Krajowych AgroLigi 2015 w kategoriach: rolnicy i firmy.

- Rolnik Roku Regionu Morza Bałtyckiego – wytypowano 3 osoby.

Konkurs „Rolnik Roku Regionu Morza Bałtyckiego” organizowany był przez Fundację WWF Polska. Celem konkursu jest wyróżnienie najlepszych praktyk rolniczych i rolników, którzy stosują w swojej działalności metody mające na celu zmniejszenie odpływu azotanów i fosforanów z ich gospodarstw do wód, tym samym przyczyniając się do zmniejszenia zanieczyszczenia Morza Bałtyckiego.

- XXI edycja Ogólnopolskiego Konkursu ROLNIK-FARMER ROKU – wytypowano 11 rolników.

Konkurs od lat objęty jest patronatem: Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Prezesa Agencji Nieruchomości Rolnych oraz Rektora Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego im. J.J. Śniadeckich w Bydgoszczy. Patronat medialny sprawuje Grupa Medialna Polska Prasa Rolnicza i Pierwszy Portal Rolny.

- Konkurs Ferma Bydła i Hodowca Bydła Mlecznego oraz Mięsnego Roku 2015 – wytypowano 7 osób; kategorie konkursowe:
  - ferma bydła mlecznego,
  - hodowca bydła mlecznego,
  - ferma bydła mięsnego,
  - hodowca bydła mięsnego.
- Plebiscyt Rolnik Roku 2015 – wytypowano rolników ze wszystkich gmin. Głównym organizatorem była redakcja „Echa Dnia” w Kielcach. Kategorie konkursowe:
  - rolnik roku,
  - rolnik roku – produkcja zwierzęca,

- rolnik roku – produkcja roślinna,
- rolnik roku – gospodarstwo sadowniczo-warzywnicze,
- rolnik roku – gospodarstwo ekologiczne,
- rolnik roku – gospodarstwo agroturystyczne,
- koło gospodyń wiejskich.

8/ Współorganizacji krajowej Olimpiady Młodych Producentów Rolnych – uczestniczyło 76 osób. Opracowano zestawy pytań teoretycznych i praktycznych oraz brano udział w pracach jury Olimpiady.

9/ Organizacji branżowych imprez targowo-wystawienniczych. Odnotowano organizację X Świętokrzyskiej Wystawy Zwierząt Hodowlanych w Modliszewicach, wystawy płodów ogrodnich, w tym Wystawę Owoców w Sandomierzu. Ocenia się, że w 11 wystawach uczestniczyło ok. 13300 osób.

Szczegółową realizację zadania 7 pokazuje tabela 7.

Tabela 7. Upowszechnianie metod produkcji rolniczej i stylu życia przyjaznych dla środowiska

Lp.	Forma realizacji*	Razem	
		Liczba realizacji	Liczba uczestników
I	INDYWIDUALNE PORADY DORADCZE	16010	16010
II	GRUPOWE PORADY DORADCZE	642	2601
III	POKAZY/DEMONSTRACJE	239	716
1	Pokazy	87	576
2	Demonstracje upowszechnieniowe w terenie	140	140
3	Demonstracje wdrożeniowe na polu doświadczalnym	5	
4	Demonstracje upowszechnieniowe na polu doświadczalnym (kolekcja odmian)	7	
IV	KONKURSY (tematyka)	5	29
1	Agro Liga	1	4
2	Rolnik Roku Regionu Morza Bałtyckiego	1	3
3	Rolnik Farmer Roku 2015	1	11
4	Konkurs Ferma i Hodowca Bydła 2015	1	7
5	Plebiscyt Rolnik Roku 2015	1	4
V	OLIMPIADY (tematyka)	1	76
1	Olimpiada Młodych Producentów Rolnych	1	76

VI	IMPREZY TARGOWO-WYSTAWIENNICZE	11	13300
1	X Świętokrzyska Wystawa Zwierząt Hodowlanych	1	6000
2	Wystawa owoców ogrodniczych	10	7300

*formy szkoleniowe z tego zakresu tematycznego zostały zaplanowane w zadaniu 1

Zadanie 8

Podjęmowanie działań na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi, ekologicznego i funkcjonalnego urządzania gospodarstwa rolnego

Realizacja zadania polegała na:

- 1/ Organizacji i prowadzeniu szkoleń z tego zakresu – zorganizowano 20 szkoleń dla 257 rolników, co pokazuje tabela 1.
- 2/ Udzielaniu porad indywidualnych – w 2015 r. udzielono 4547 porad dotyczących:
  - ekologii i ochrony środowiska – 596 porad,
  - wiejskiego gospodarstwa domowego i agroturystyki – 1617 porad,
  - zagadnień ekonomiczno-organizacyjnych – 2334 porady.

Tematyka dotyczyła aktualnych problemów związanych z:

- produktami regionalnymi i tradycyjnymi,
  - wiejskim gospodarstwem domowym,
  - przetwórstwem na poziomie gospodarstwa,
  - urządzeniem gospodarstwa rolnego, zagadnieniami ekonomiczno-organizacyjnymi,
  - produkcją ekologiczną w gospodarstwach – przepisami prawa, dokumentacją.
- 3/ Udzielaniu porad grupowych – w 2015 roku udzielono 171 porad dla 583 osób, z tego w zakresie:
    - ekologii i ochrony środowiska – 30 porad dla 91 osób,
    - wiejskiego gospodarstwa domowego i agroturystyki – 64 porady dla 236 osób,
    - zagadnień ekonomiczno-organizacyjnych – 77 porad dla 256 osób.

Tematyka porad grupowych była zbliżona do zagadnień doradztwa indywidualnego.

- 4/ Organizacji i prowadzeniu pokazów. Ogółem przeprowadzono 20 pokazów dla 262 osób. Tematyka pokazów dotyczyła:
  - produktów regionalnych i tradycyjnych,
  - dziedzictwa kulturowego i regionalnego,
  - wiejskiego gospodarstwa domowego,
  - przetwórstwa na poziomie gospodarstwa.
- 5/ Organizacji i współorganizacji konkursów – specjaliści i doradcy ŚODR

w Modliszewicach organizowali konkursy:

- Najlepsze Gospodarstwo Ekologiczne – konkurs wojewódzki; do konkursu zgłosiło się 5 rolników,
- przeprowadzono 3 konkursy dla 140 uczestników z zakresu:
  - produkty regionalne i tradycyjne – „Kasza w roli głównej”,
  - dziedzictwo kulturowe i kulinarne – „Nasze Kulinarne Dziedzictwo – Smaki Regionów” (konkurs wojewódzki) organizowany przy współpracy Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego i Wojewódzkiego Domu Kultury w Kielcach, w którym wzięły udział produkty tradycyjne,
  - wiejskie gospodarstwo domowe – bezpieczeństwo i higiena pracy w gospodarstwie rolnym – „Na wsi zawsze powinno być bezpiecznie”.

6/ Organizacji branżowych imprez targowo-wystawienniczych. Odnotowano organizację 10 imprez dla 174 uczestników. Najważniejsze z nich to:

- „Jarmark – Świętokrzyskie Smaki” w Kielcach, w którym wzięło udział 30 podmiotów oferujących produkty tradycyjne i regionalne,
- „Kiermasz produktu lokalnego” podczas Dnia Otwartych Drzwi w Modliszewicach, w którym wzięło udział 16 podmiotów oferujących rękodzieło ludowe i produkty regionalne,
- „Wielkanocne zwyczaje i obrzędy” – wystawa koszy wielkanocnych na Zamku Kazimierzowskim w Sandomierzu, towarzysząca imprezie cyklicznej pn. „Śniadanie Wielkanocne” organizowane przez Muzeum Sandomierskie przy współpracy ŚODR,
- „Kiermasze wielkanocne wyrobów rękodzielniczych kół gospodyń wiejskich” w Osieku powiat staszowski oraz w Kazimierzy Wielkiej.

7/ Pozostałych działań – opracowanie wniosków:

- wpis na Listę Produktów Tradycyjnych,
- uzyskanie członkostwa w Sieci Świętokrzyskie Dziedzictwo Kulinarne.

Szczegółową realizację zadania 8 pokazuje tabela 8.

Tabela 8. Podejmowanie działań na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi, ekologicznego i funkcjonalnego urządzania gospodarstwa rolnego

Lp.	Forma realizacji*	Razem	
		Liczba realizacji	Liczba uczestników
I	INDYWIDUALNE PORADY DORADCZE	4547	4547
1	Produkty regionalne i tradycyjne	558	558
2	Wiejskie gospodarstwo domowe	874	874
3	Przetwórstwo na poziomie gospodarstwa	185	185
4	Urządzanie gospodarstwa rolnego	2334	2334
5	Produkcja ekologiczna w gospodarstwie rolnym	596	596
II	GRUPOWE PORADY DORADCZE	171	583
1	Sprzedaż bezpośrednia w ekologicznym gospodarstwie rolnym	30	91
2	Produkty regionalne i tradycyjne	19	51
3	Wiejskie gospodarstwo domowe	37	157
4	Przetwórstwo na poziomie gospodarstwa	8	28
5	Urządzanie gospodarstwa rolnego	77	256
III	POKAZY/DEMONSTRACJE	20	262
1	Produkty regionalne i tradycyjne	5	87

2	Dziedzictwo kulturowe i kulinarne	8	100
3	Wiejskie gospodarstwo domowe	6	65
4	Przetwórstwo na poziomie gospodarstwa	1	10

*formy szkoleniowe z tego zakresu tematycznego zostały zaplanowane w zadaniu 1

Tabela 8 cd. Podejmowanie działań na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi, ekologicznego i funkcjonalnego zarządzania gospodarstwa rolnego

IV	KONKURSY (tematyka)	4	145
1	Konkurs na najlepsze gospodarstwo ekologiczne	1	5
2	Produkty regionalne i tradycyjne	1	80
3	Dziedzictwo kulturowe i kulinarne	1	53
4	Wiejskie gospodarstwo domowe	1	7
V	IMPREZY TARGOWO-WYSTAWIENNICZE	10	174
1	Produkty regionalne i tradycyjne	6	136
2	Dziedzictwo kulturowe i kulinarne	4	38
VI	POZOSTAŁE	2	2
1	Wniosek na Listę Produktów Tradycyjnych	1	1
2	Wniosek o uzyskanie członkostwa w Sieci Dziedzictwo Świętokrzyskie Kulinarne	1	1

*formy szkoleniowe z tego zakresu tematycznego zostały zaplanowane w zadaniu 1

Zadanie 9

Upowszechnianie rozwoju agroturystyki i turystyki wiejskiej oraz prowadzenie promocji wsi jako atrakcyjnego miejsca wypoczynku

Ważnym elementem w różnicowaniu dochodów gospodarstw rolnych jest działalność agroturystyczna. Rozwijanie agroturystyki i turystyki wiejskiej opartej na szerokim wykorzystaniu lokalnych warunków oraz zasobów gospodarstw rolniczych umożliwiającą rozszerzanie i wzbogacanie oferty turystycznej, to jeden z priorytetów działalności ŚODR Modliszewice w 2015 roku. Nowe możliwości dla agroturystyki opartej na rolnictwie daje prowadzenie edukacji dzieci i młodzieży w ramach tzw. „zagród edukacyjnych”. Wsparcie instytucjonalne tej formy działalności w ramach Ogólnopolskiej Sieci Zagród Edukacyjnych koordynowanej przez Centrum Doradztwa Rolniczego Oddział w Krakowie (przy współpracy z ŚODR) przyczyniło się do promocji na szczeblu krajowym 11 gospodarstw agroturystycznych z województwa świętokrzyskiego wpisanych do sieci. Dla rolników zajmujących się taką działalnością to dodatkowy dochód a także twórczy rozwój ich rodzin. Działania upowszechniające prowadzone od dwóch lat przez ŚODR Modliszewice, między innymi poprzez organizację Dnia Otwartego Zagrody Edukacyjnej, pozwoliły zachęcić rolników m.in. z terenu powiatu kieleckiego, do zainteresowania się taką działalnością, zaś nauczycieli do wykorzystania potencjału, jaki daje „lekcja u rolnika” w rozszerzaniu wiedzy i budowaniu świadomości konsumenckiej oraz wrażliwości wśród dzieci i młodzieży szkolnej.

Realizacja zadania 9 przebiegała poprzez organizację /lub współdziałanie/ imprez promujących agroturystykę i turystykę wiejską, a także poprzez:

- 1/ Organizację i prowadzenie szkoleń z tego zakresu – zorganizowano 20 szkoleń dla 185 osób, co pokazuje tabela 1.
- 2/ Indywidualne porady doradcze w zakresie:
  - różnych aspektów prowadzenia gospodarstw agroturystycznych – udzielono 281 porad,
  - tworzenia i funkcjonowania zagród edukacyjnych – udzielono 201 porad.

Tematyka najczęstszych porad oscylowała wokół:

- przepisów prawnych dla gospodarstw agroturystycznych i turystyki wiejskiej,
- zakładania gospodarstw edukacyjnych oraz możliwości finansowania działalności

edukacyjnej gospodarstw rolnych,

- dostosowanie obiektów pod potrzeby agroturystyki.

Łącznie udzielono 482 porady indywidualne.

3/ Grupowe porady doradcze.

Podobnie jak w przypadku porad indywidualnych porady grupowe dotyczyły:

- różnych aspektów prowadzenia gospodarstw agroturystycznych – udzielono 12 porad dla 39 osób,
- tworzenia i funkcjonowania zagród edukacyjnych – udzielono 13 porad dla 33 osób.

Tematyka najczęstszych porad dotyczyła:

- zakładania gospodarstw edukacyjnych oraz możliwości finansowania działalności edukacyjnej gospodarstw rolnych,
- przepisów prawnych dla gospodarstw agroturystycznych i turystyki wiejskiej.

Łącznie udzielono 25 porad grupowych dla 72 osób.

4/ Organizowanie pokazów w zakresie agroturystyki.

Tematyka:

- „Umiejętność prezentacji produktu agroturystycznego”,
- „Kuchnia regionalna w żywieniu turystów”,
- „Estetyczne i funkcjonalne zagospodarowanie zagrody agroturystycznej”,
- „Stół pachnący tradycją –świętokrzyskie produkty tradycyjne i lokalne na stole turysty”.

Łącznie zorganizowano 5 pokazów dla 34 osób.

5/ Organizację konkursu „Piękne i bezpieczne gospodarstwo agroturystyczne” (konkurs wojewódzki) – prowadzony przy współpracy Okręgowej Inspekcji Pracy i Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w Kielcach oraz Świętokrzyskiej Federacji Agroturystyki i Turystyki Wiejskiej „Ziemia Świętokrzyska”, w którym wzięło udział 11 gospodarstw.

6/ Promocję gospodarstw agroturystycznych na Europejskim Świącie Jabłka w Obrazowie. Swoją ofertę przedstawiło 5 gospodarstw agroturystycznych ze szlaku „Sandomierski Szlak Jabłkowy”.

7/ Pozostałe działania:

- zorganizowano Dzień Otwarty w Zagrodzie Edukacyjnej. W przedsięwzięciu promującym „lekcje w zagrodzie u rolnika” i idee gospodarstw edukacyjnych zrzeszonych w Sieci „Zagroda Edukacyjna” wzięło udział 64 uczestników, tj. uczniów, nauczycieli, przedstawicieli Kuratorium Oświaty w Kielcach, mediów lokalnych, pracowników ŚODR Modliszewice oraz rolniczek z powiatu kieleckiego zainteresowanych prowadzeniem gospodarstw edukacyjnych,
- prowadzenie bazy gospodarstw agroturystycznych – liczba gospodarstw w bazie – 492. Baza znajduje się na stronie internetowej www.sodr.pl.

Szczegółową realizację zadania 9 pokazuje tabela 9.

Tabela 9. Upowszechnianie rozwoju agroturystyki i turystyki wiejskiej oraz prowadzenie promocji wsi jako atrakcyjnego miejsca wypoczynku

Lp.	Forma realizacji*	Razem	
		Liczba realizacji	Liczba uczestników
I	INDYWIDUALNE PORADY DORADCZE (w zakresie)	482	482
1	Agroturystyka	281	281
2	Zagrody edukacyjne	201	201
II	GRUPOWE PORADY DORADCZE (w zakresie)	25	72
1	Agroturystyka	12	39
2	Zagrody edukacyjne	13	33
III	POKAZY/DEMONSTRACJE (tematyka)	5	34
1	Agroturystyka	5	34
IV	KONKURSY (tematyka)	1	11
1	Agroturystyka	1	11
V	IMPREZY TARGOWO-WYSTAWIENNICZE	1	5
1	Europejskie Święto Jabłka w Obrazowie	1	5
VI	POZOSTALE	2	556

1	Dzień Otwarty w Zagrodzie Edukacyjnej	1	64
2	Prowadzenie bazy gospodarstw agroturystycznych	1	492

*formy szkoleniowe z tego zakresu tematycznego zostały zaplanowane w zadaniu 1

Zadanie 10

Współdziałanie w realizacji zadań wynikających z programów rolnośrodowiskowych oraz programów działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych

Realizacja zadania przebiegała poprzez:

- 1/ Organizację i prowadzenie szkoleń z tego zakresu – zorganizowano 110 szkoleń dla 1356 osób, co pokazuje tabela 1.

- 2/ Indywidualne porady doradcze w zakresie:
  - programów rolnośrodowiskowych,
  - rolnictwa ekologicznego,
  - ograniczenia zanieczyszczenia gleb i wód związkami pochodzenia rolniczego.

Łącznie udzielono 3582 porady.

- 3/ Grupowe porady doradcze – dotyczyły:
  - programów rolnośrodowiskowych,
  - ochrony gleb przed erozją,
  - prowadzenia produkcji rolniczej na obszarze natura 2000.

Łącznie udzielono 68 porad grupowych 220 dla osób.

- 4/ Porady informacyjne. Udzielono 329 informacji tematycznie odpowiadających treści zadania 10.

Szczegółową realizację zadania 10 ujęto w tabeli 10.

Tabela 10. Współdziałanie w realizacji zadań wynikających z programów rolnośrodowiskowych oraz programów działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych

Lp.	Forma realizacji*	Razem	
		Liczba realizacji	Liczba uczestników
I	INDYWIDUALNE PORADY DORADCZE	3582	3582
1	Programy rolnośrodowiskowe i pozostałe tematy	3582	3582
II	GRUPOWE PORADY DORADCZE	68	220
1	Programy rolnośrodowiskowe i inne tematy	68	220
III	POZOSTAŁE	329	329
1	Porady informacyjne	329	329

*formy szkoleniowe z tego zakresu tematycznego zostały zaplanowane w zadaniu 1

Zadanie 11

Prowadzenie analiz przemian w zakresie poziomu i jakości produkcji rolniczej i funkcjonowania gospodarstw rolnych oraz upowszechnianie wyników tych analiz w pracy doradczej

W 2015 roku opracowano łącznie 17 analiz:

- 1/ Analiza zmian i procesów w produkcji ekologicznej – 6,
- 2/ Analiza sytuacji w produkcji ogrodniczej – 3,
- 3/ Analiza sytuacji w produkcji roślinnej – 1,
- 4/ Analiza zmian pogłowia zwierząt w gospodarstwach w kontekście opłacalności – 1,
- 5/ Kalkulacje kosztów wybranych produktów ekologicznych – 4,
- 6/ Kalkulacje – szacowanie strat działalności ogrodniczych i rolniczych – 1,
- 7/ Kalkulacje kosztów produkcji rolniczej i ogrodniczej – 1.

W zakresie zadania 11 udzielono 268 porad doradczych.

Ponadto prowadzono:

- 1/ Badanie koniunktury w rolnictwie – opracowano 283 ankiety dla SGH w Warszawie.
- 2/ Monitoring zmian i procesów w produkcji ekologicznej w regionie – 1,
- 3/ Monitoring sytuacji w produkcji ogrodniczej poprzez:
  - mikro- i makroskopowe identyfikacje chorób i szkodników w produkcji ogrodniczej – 155,
  - mikroskopowe badania stopnia dojrzałości otoczni parcha jabłoni – 112,
  - mikroskopowe badanie zarodników parcha jabłoni z urządzenia SporeTrap – 13.
- 4/ Monitoring cen środków produkcji, płodów rolnych, usług – 4,
- 5/ Monitoring sytuacji w produkcji roślinnej – 12,
- 6/ Monitoring sytuacji w produkcji zwierzęcej – 12.

Ośrodek brał czynny udział w realizacji konkursu „Sposób na sukces”.

Szczegółową realizację zadania 11 pokazuje tabela 11.

Tabela 11. Prowadzenie analiz przemian w zakresie poziomu i jakości produkcji rolniczej i funkcjonowania gospodarstw rolnych oraz upowszechnianie wyników tych analiz w pracy doradczej

Lp. Zakres tematyczny analiz		Razem	
		Liczba realizacji	Sposób upowszechnienia
I	ANALIZY (w zakresie)	17	
1	Analiza zmian i procesów w produkcji ekologicznej	6	Artykuły prasowe, wywiady radiowe
2	Analiza sytuacji w produkcji ogrodniczej	3	Opracowanie pisemne, szkolenia, strona internetowa
3	Analiza sytuacji w produkcji roślinnej	1	Strona internetowa ŚODR
4	Analiza zmian pogłowia zwierząt w gospodarstwach w kontekście opłacalności	1	Strona internetowa ŚODR
5	Kalkulacja kosztów wybranych produktów ekologicznych	4	Artykuły prasowe, wywiady radiowe
6	Kalkulacje - szacowanie strat działalności rolniczych i ogrodniczych	1	Opracowanie broszury
7	Kalkulacje kosztów produkcji rolniczej i ogrodniczej	1	Opracowanie broszury
II	PORADY DORADCZE	268	
1	Indywidualne porady doradcze	249	Przekazywanie rolnikom
2	Grupowe porady doradcze	19	Przekazywanie rolnikom
III	POZOSTAŁE	593	
1	Badanie koniunktury w rolnictwie	283	Dla SGH w Warszawie

2	Monitoring zachodzących zmian i procesów w ekologicznej produkcji w regionie	1	Szkolenia, strona internetowa
3	Monitoring sytuacji w produkcji ogrodniczej		
a	Mikro- i makroskopowe identyfikacje chorób i szkodników w produkcji ogrodniczej	155	Strona internetowa, komunikaty, artykuły do AR
b	Mikroskopowe badania stopnia dojrzałości otoczni parcha jabłoni	112	Strona internetowa, komunikaty, artykuły do AR
c	Mikroskopowe badanie zarodników parcha jabłoni z urządzenia Spore Trap	13	W celu opracowania analizy
4	Monitoring cen środków produkcji, płodów rolnych, usług	4	W celu opracowania analizy
5	Monitoring sytuacji produkcji roślinnej	12	W celu opracowania analizy
6	Monitoring sytuacji produkcji zwierzęcej	12	W celu opracowania analizy
7	Konkurs „Sposób na sukces”	1	Popularyzacja miesięcznik Aktualności Rolnicze i inne publikatory

PRZEDSIĘWZIĘCIA REALIZOWANE ODPLATNIE

Na mocy cytowanej na wstępie ustawy o jednostkach doradztwa rolniczego, Ośrodki Doradztwa Rolniczego mogą prowadzić działalność odpłatną dotyczącą wykonywania niektórych usług, w szczególności w zakresie:

1) Prowadzenia:

- a) ksiąg rachunkowych i dokumentacji niezbędnej w rachunkowości w gospodarstwach rolnych,
- b) działalności promocyjnej gospodarstw rolnych, w szczególności agroturystycznych lub ekologicznych,
- c) kursów przygotowujących do uzyskania tytułów kwalifikacyjnych w zawodach przydatnych do prowadzenia działalności rolniczej,
- d) działalności: wydawniczej, poligraficznej, laboratoryjnej, hotelarsko- gastronomicznej i szkoleniowej niezwiązanej z realizacją zadań nieodpłatnych,
- e) gospodarki pasiecznej.

2) Udostępniania pomieszczeń i innych składników majątkowych.

3) Organizacji targów, wystaw, pokazów, konferencji i innych przedsięwzięć upowszechniających wiedzę rolniczą, nowe technologie produkcji i promujących produkty i wyroby przetwórstwa rolno-spożywczego.

4) Sporządzania: opracowań oceny możliwości inwestycyjnych gospodarstw rolnych, analiz i opracowań ekonomicznych, finansowych i technologicznych, planów nawozowych lub planów przechowalnictwa nawozów naturalnych, planów rolno-środowiskowych oraz planów przestawienia gospodarstwa rolnego na produkcję metodami ekologicznymi lub planów produkcji w gospodarstwach ekologicznych.

5) Wypełniania wniosków lub innych dokumentów niezbędnych do ubiegania się o przyznanie pomocy finansowanej lub współfinansowanej ze środków pochodzących z funduszy Unii Europejskiej lub innych instytucji krajowych i zagranicznych.

W ramach działalności odpłatnej specjalści i doradcy ŚODR Modliszewice w 2015 roku:

- sporządzali wnioski o płatności bezpośrednie,
- opracowywali wnioski i plany w ramach programów rolnośrodowiskowo-klimatycznych i rolnictwa ekologicznego,
- sporządzali wnioski rolnośrodowiskowe i rolnośrodowiskowo-klimatyczne kontynuacyjne,
- opracowywali dokumenty z pozostałych działań PROW:
  - wnioski i plany „Modernizacja gospodarstw rolnych”,
  - wnioski i plany działania „Premia dla młodych rolników”,
  - wnioski i korekty „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej”.

- opracowali dokumenty takie jak:
  - plany nawozowe,
  - ankiety monitorujące,
  - wnioski i dopłaty do materiału siewnego,
  - inne.

- prowadzili szkolenia odpłatne:
  - dotyczące stosowania środków ochrony roślin sprzętem naziemnym,
  - operatorów kombajnów do zbioru zbóż.

- wykonywali laboratoryjne analizy gleb i podłoży ogrodniczych.

W 2015 roku działalnością odpłatną objęto 21703 osoby a szczegóły dotyczące tej działalności zawiera tabela 12.

Tabela 12. Wybrane przedsięwzięcia realizowane odpłatnie przez pracowników ŚODR w 2015 roku

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Razem	
		Liczba przedsięwzięć	Liczba uczestników
1	Wnioski o płatności bezpośrednie	15112	15112
2	Wnioski w ramach programów rolnośrodowiskowo-klimatycznych i rolnictwa ekologicznego	456	456
3	Wnioski rolnośrodowiskowe kontynuacyjne	1246	1246
4	Plany w ramach programów rolnośrodowiskowo-klimatycznych i rolnictwa ekologicznego	411	411
5	Pozostałe działania z PROW i inne	491	491
6	Szkolenia i kursy odpłatne	31	603
7	Laboratoryjne analizy gleby	3384	3384
Ogółem		21131	21703

W 2015 roku, w ramach realizacji programów zewnętrznych prowadzono:

1. Działalność zespołu ds. Sieci Innowacji w Rolnictwie (SIR).

Komisja Europejska, w ramach strategii Europa 2020, podkreśla istotną rolę badań i innowacyjności w przygotowaniach UE do wyzwań przyszłości. Długookresowy program wzrostu społeczno-gospodarczego Unii Europejskiej zakłada 3 priorytety:

- zrównoważonego rozwoju,
- inteligentnego wzrostu,
- włączenia społecznego.

Rolnictwo odgrywa istotną rolę w realizacji tych priorytetów. Wzrost podaży w sytuacji kurczących się zasobów naturalnych i ograniczonych czynników produkcji może mieć miejsce za sprawą zwiększenia efektywności gospodarowania. Sposobem na zapewnienie zrównoważonego i inteligentnego wzrostu w gospodarce Unii Europejskiej, w tym także w rolnictwie, jest innowacyjność.

Skuteczne wdrażanie wyników (efektów) badań naukowych, a także innowacyjnych technologii, wymaga budowy systemu identyfikacji problemów, ich rozwiązań oraz sprawnego przekazywania (przesyłania) informacji do potencjalnych interesariuszy.

Przygotowana koncepcja zakłada, że Sieć innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich (SIR), zgodnie z zapisami w Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, oparta będzie na strukturze publicznych jednostek doradztwa rolniczego, instytutach i jednostkach badawczych oraz uczelniach wyższych związanych z rolnictwem.

Wychodząc naprzeciw tym założeniom ŚODR Modliszewice, w 2015 roku rozpoczął działania w zakresie SIR poprzez realizowanie następujących zadań:

- 1/ Tworzenie sieci kontaktów pomiędzy partnerami SIR na poziomie wojewódzkim. Polegało to na wyszukiwaniu i aktywizowaniu potencjalnych partnerów KSOW do współpracy w zakresie wdrażania projektów innowacyjnych w rolnictwie, produkcji żywności oraz na obszarach wiejskich w województwie.

2/ Organizacja szkoleń dla partnerów i potencjalnych partnerów SIR na poziomie wojewódzkim. W 2015 roku zorganizowano i przeprowadzono 6 różnorodnych działań dla 176 uczestników, w tym konferencję „Innowacyjne rozwiązania w gospodarstwach rolniczych w oparciu o produkcję ekologiczną przy wykorzystaniu funduszy w ramach PROW 2014-2020” w Modliszewicach dla 61 osób.

Niezależnie od tego zorganizowano 14 spotkań z potencjalnymi partnerami.

3/ Działalność informacyjno-wydawnicza w ramach SIR obejmowała następujące publikacje:

- na stronie internetowej ŚODR Modliszewice zamieszczano informacje o naborach do planów operacyjnych na lata 2014-2015 i 2016-2017,
- ogłoszenia w „Aktualnościach Rolniczych” zachęcające do udziału w szkoleniu „Innowacyjne rozwiązania w gospodarstwach rolniczych w oparciu o produkcję ekologiczną przy wykorzystaniu funduszy w ramach PROW 2014-2020”,
- publikacja w „Aktualnościach Rolniczych” relacji na temat szkolenia pt. „Innowacyjne rozwiązania w gospodarstwach rolniczych w oparciu o produkcję ekologiczną przy wykorzystaniu funduszy w ramach PROW 2014-2020” oraz informacji „Czym jest SIR?”
- przygotowanie zakładki na stronie internetowej www.sodr.pl dotyczącej SIR-u oraz umieszczenia tam relacji z dotychczasowych działań,
- wydanie ulotki w celu rozpowszechniania idei Sieci na targach, wystawach oraz spotkaniach z potencjalnymi partnerami i podmiotami zainteresowanymi wdrażaniem innowacji.

Ponadto opracowano tablicę informacyjną na temat Sieci Innowacji.

4/ Uczestnictwo w spotkaniach i przedsięwzięciach organizowanych przez CDR i inne instytucje. W roku 2015 specjaliści ds. SIR uczestniczyli w 8 szkoleniach w ramach doskonalenia zawodowego przebiegającego w różnych formach.

5/ Promocja SIR:

- dnia 16.10.2015 r. uczestniczono w Targach Inno-Tech Kielce dotyczących działań innowacyjnych (udział specjalistów jako zwiedzających, próby nawiązania kontaktów z wystawcami, których działalność dotyczyła rolnictwa),
- dnia 27.11.2015 r. uczestniczono w I Targach Sadownictwa i Warzywnictwa HORT-TECHNIKA w Kielcach, gdzie promowano działania SIR (tablica informacyjna, ulotki). W kieleckich targach brało udział ok. 3000 zwiedzających.

2. Szkolenia „Stosowanie środków ochrony roślin z uwzględnieniem zasad integrowanej ochrony”

Były to prace związane z realizacją projektu FAPA. Umowa nr 00031-6900-FA1900430/13 z dnia 13 maja 2014 r. Nazwa operacji „Stosowanie środków ochrony roślin z uwzględnieniem zasad integrowanej ochrony”. Ogółem przeprowadzono 200 szkoleń dla 4948 uczestników.

Szkolenia prowadzono w 2 etapach. W pierwszym etapie (od 10.2014 r. do 01.2015 r.) przeprowadzono 70 szkoleń dla 1868 uczestników, a w drugim (od 02.2015 r. do 04.2015 r.) 130 szkoleń dla 3080 osób. Niezależnie od tego wymienione szkolenia dzieliły się na podstawowe – 14 godzinne (80 szkoleń) i uzupełniające – 7 godzinne (120 szkoleń).

3. Realizacja projektu „Świętokrzyska Kuźnia Smaków”

W 2015 roku kontynuowano projekt pn. Świętokrzyska Kuźnia Smaków w ramach umowy dotacyjnej Nr 12/OWŚ/13 z Województwem Świętokrzyskim współfinansowany przez Szwajcarię w ramach szwajcarskiego programu współpracy z nowymi krajami członkowskimi Unii Europejskiej. Projekt realizowano w 4 powiatach województwa świętokrzyskiego: kieleckim, ostrowieckim, opatowskim i sandomierskim. Realizacja projektu została zakończona w II kwartale 2015 roku.

Przedsięwzięcia zrealizowane w ramach projektu:

- 1/ Działania informacyjne tj.:

- wyemitowanie 7 spotów reklamowych w Radiu Kielce S.A,
  - nagranie audycji radiowej.
- 2/ Organizacja konferencji podsumowującej projekt „Świętokrzyska Kuźnia Smaków” w dniu 9 kwietnia 2015 r. w Centrum Kongresowym Targów Kielce S.A. Konferencja była jednym z elementów programu bloku konferencyjno-warsztatowego towarzyszącego VII Międzynarodowym Targom Turystyki Wiejskiej i Agroturystyki AGROTRAVEL 2015. Atrakcją konferencji była prezentacja oferty kulinarnej szlaku. Udział wzięło 371 osób.
- 3/ Działania związane z wytyczeniem szlaku kulinarnego ŚKS:
- zorganizowano uroczyste wręczenie certyfikatów przystąpienia do szlaku 34 podmiotom, które przeszły pozytywnie proces certyfikacji w Centrum Konferencyjnym Da Vinci w Podzamczu Chęcińskim,
  - wykonano 35 tablic informacyjnych do oznakowania podmiotów,
  - oznakowano 34 podmioty szlaku, tj. 21 przetwórców produktów tradycyjnych oraz 9 restauratorów i 4 gospodarstwa agroturystyczne oferujące kuchnię regionalną.
- 4/ Wydanie materiałów informacyjnych podsumowujących projekt oraz promujących szlak kulinarny ŚKS. Między innymi:
- wydano ulotkę w nakładzie 500 egz. na temat rezultatów projektu,
  - zakupiono 300 kompletów materiałów promocyjnych dla uczestników konferencji podsumowującej projekt,
  - wydano mapę szlaku kulinarnego ŚKS (5000 szt.),
  - założono domenę www.swietokrzyskakuzniasmakow.pl umożliwiającą dostęp do oferty szlaku oraz jego promocję.

3. Prowadzenie ksiąg PL FADN na zlecenie Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowy Instytut Badawczy.

Wdrożony w Polsce system rachunkowości rolnej (FADN) obowiązuje w całej Unii Europejskiej. Jednolitość metodyki pozwala dokonać porównań polskich gospodarstw rolnych z gospodarstwami innych krajów członkowskich Unii Europejskiej. Systemem rachunkowości PL FADN w 2015 roku w województwie świętokrzyskim objęto 410

gospodarstw.

4. Organizacja konferencji, seminariów, warsztatów i innych szkoleń

- 1/ Zrealizowano II etap projektu szkoleniowego „Integrowana Produkcja Roślin” w ramach działania „Szkolenia zawodowe dla osób zatrudnionych w rolnictwie i leśnictwie”, objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013. W ramach tego etapu zorganizowano 6 dwudniowych szkoleń o profilu sadowniczym i warzywniczym dla 150 osób z powiatu opatowskiego, sandomierskiego, pińczowskiego i ostrowieckiego.
- 2/ Na zlecenie CDR Brwinów Oddział w Krakowie realizowano projekt „Rozwój systemu marketingu bezpośredniego” obejmujący marketing i sprzedaż bezpośrednią w opinii rolników i doradców rolnych. Zorganizowano 3 szkolenia dla 45 osób w powiatach buskim, kazimierskim i pińczowskim.
- 3/ Na zlecenie CDR w Brwinowie zorganizowano pierwsze spotkanie informacyjno-szkoleniowe dot. możliwości korzystania oraz zasad wdrażania działania „Współpraca” w ramach PROW na lata 2014-2020”. Uczestniczyło 36 osób.
- 4/ Organizacja i przeprowadzenie „Szkolenia z zakresu siedlisk przyrodniczych oraz cross compliance stref ABC w gospodarstwie rolnym” dla 34 uczestników – pracowników ARiMR.
- 5/ Przygotowanie i przeprowadzenie na terenie województwa 6 spotkań promocyjno-szkoleniowych dotyczących podsumowania PROW 2007-2013 oraz perspektywy PROW 2014-2020. Ogółem uczestniczyło 371 osób.
- 6/ Organizacja, na zlecenie CDR w Brwinowie, szkolenia „Ryzyko przekroczenia dopuszczalnych norm dla wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych w żywności pochodzenia zwierzęcego w zależności od parametrów procesu wędzenia”. Uczestniczyło 30 osób.
- 7/ Na zlecenie Fundacji na Recz Rozwoju Polskiego Rolnictwa FDPA zorganizowano w Modliszewicach konferencję „Poferment nawozem dla rolnictwa”, w której uczestniczyło 51 osób.

5. Opracowanie ankiet

- 1/ Dla Instytutu Technologiczno-Przyrodniczego – „Teledetekcja w rolnictwie” – 12 ankiet.
- 2/ Dla IUNG w Puławach – gromadzenie danych dla oceny i analizy gospodarstw

o różnych kierunkach produkcji w ramach zadania wieloletniego „Ocena efektywności stosowania różnych elementów technologii w integrowanej produkcji podstawowych ziemiopłodów” – 30 ankiet.

- 3/ Dla Instytutu Hodowli i Aklimatyzacji Roślin w Radzikowie wg umowy na wykonanie usługi badawczej realizowanej w ramach programu wieloletniego "Tworzenie naukowych podstaw postępu biologicznego i ochrona roślinnych zasobów genowych źródłem innowacji i wsparcia zrównoważonego rolnictwa oraz bezpieczeństwa żywnościowego kraju" zatwierdzonego Uchwałą RM nr 104/2015 – opracowano 30 ankiet.

6. Pozostałe

- 1/ Ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska w Kielcach realizowano projekt „Edukacja ekologiczna i jej promocja wśród dzieci i młodzieży w placówkach oświatowo- wychowawczych w województwie świętokrzyskim poprzez treści miesięcznika Ekonatura (prenumerata)”. 750 szkół skorzystało z prenumeraty czasopisma „Ekonatura”.
- 2/ Udzielono 46 porad indywidualnych z zakresu „Pomoc techniczna dla wnioskodawców i beneficjentów Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013” oraz „Pomoc techniczna dla wstępnie uznanych i uznanych grup producentów owoców i warzyw w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013”;
- 3/ Opracowano 3 wnioski (z Zespołu ds. Ogrodnictwa) do zgłoszenia propozycji operacji do realizacji w planie operacyjnym KSOW na lata 2016-2017.

POZOSTAŁE PRZEDSIĘWZIĘCIA

1/ Przedsięwzięcia Klubów Edukacyjnych 4H

W roku 2015 na terenie województwa działało 86 klubów skupiających ponad 3000 dzieci i młodzieży z obszarów wiejskich, liderów wolontariuszy, liderów ekspertów oraz sympatyków Ruchu 4H. Podczas realizacji programów edukacyjnych koncentrowano się

na tematach związanych z ekologią i ochroną środowiska, dziedzictwem kulturowym, rozwojem drobnej przedsiębiorczości i profilaktyką chorób poprzez zdrowe odżywianie. ŚODR Modliszewice był koordynatorem działalności klubowej.

Ważniejsze przedsięwzięcia świętokrzyskich Klubów 4H:

a/ konkursy:

- organizacja i przeprowadzenie konkursu wojewódzkiego pod nazwą „W roli głównej przyroda – krajobraz dobry i zły”. Do udziału w konkursie zgłosiły się 22 Kluby Edukacyjne 4H z terenu województwa świętokrzyskiego /czerwiec 2015 r./,
- organizacja i przeprowadzenie konkursu wojewódzkiego pod nazwą „Świętokrzyskie logo 4H”. Celem konkursu było wybranie znaku graficznego – logo promującego Świętokrzyskie Kluby Edukacyjne 4H /październik 2015 r./,
- organizacja i przeprowadzenie konkursu wojewódzkiego pod nazwą „Projekt, pomysł, inspiracja – nasza koszulka 4H” /październik 2015 r./.

b/ wymiana międzynarodowa:

W dniach od 26.07 do 12.07.2015 r. odbyła się rewizyta grupy polskiej w USA w st. Indiana w ramach współpracy trwającej od 2002 roku. Grupa polskich sympatyków Ruchu 4H przebywała w hrabstwach st. Indiana przez okres 17 dni. W ramach pobytu realizowane były warsztaty i zajęcia z zakresu dziedzictwa kulturowego, ekologii i ochrony środowiska /wraz z uczestnictwem w największych rolniczych targach stanowych Indiany Whitley County/.

Prowadzono również współpracę ze światową organizacją 4H – Oddział w Finlandii.

c/ seminaria, warsztaty, szkolenia, konferencje:

- organizowano szkolenia, warsztaty, seminaria (indywidualne prowadzone przez Liderów w Klubach 4H) i przy okazji zbiorowych wspólnych działań (konkursów, projektów ekologicznych, wymiany międzynarodowej, szczytu europejskiego,

- organizacja uroczystych obchodów XX-lecia Ruchu 4H Województwa Świętokrzyskiego w październiku 2015 roku w Wojewódzkim Domu Kultury w Kielcach,
- udział w Dniach Owada i „Uniwersytecie dla młodzieży” organizowanych na Uniwersytecie Rolniczym im. H. Kołłątaja w Krakowie /maj 2015 r.

d/ publikacje – w roku 2015 na okoliczność obchodów XX-lecia Ruchu 4H w województwie świętokrzyskim opracowano publikację pod nazwą „XX-lecie Klubów Edukacyjnych 4H województwa świętokrzyskiego” (nakład 500 egzemplarzy).

Zestawienie Klubów Edukacyjnych 4H w województwie świętokrzyskim:

- Końskie – 17
- Włoszczowa – 11
- Jędrzejów – 2
- Skarżysko Kamienna – 3
- Kielce – 25
- Pińczów – 3
- Busko Zdrój – 2
- Ostrowiec Świętokrzyski – 4
- Opatów – 3
- Sandomierz – 9
- Staszów – 4
- Kazimierza Wielka – 3

Łączna liczba Klubów Edukacyjnych 4H – 86

2/ Doskonalenie zawodowe

Polegało na udziale specjalistów i doradców poszczególnych działów merytorycznych w szkoleniach zewnętrznych organizowanych głównie przez Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie i jego Oddziały w Krakowie, Poznaniu

i Radomiu. Formy doskonalenia to: konferencje, seminaria, warsztaty metodyczne oraz szkolenia internetowe.

Organizowane było także doskonalenie zawodowe w systemie wewnętrznym. Polegało na organizacji i prowadzeniu seminariów branżowych oraz na samokształceniu.

Tabela 13. Doskonalenia zawodowego pracowników ŚODR w 2015 r. (ważniejsze formy)

Lp.	Dział	Liczba szkoleń zewnętrznych	Liczba szkoleń wewnętrznych
1.	Dział Systemów Produkcji Rolnej, Standardów Jakościowych i Doświadczalnictwa: <ul style="list-style-type: none"> • doradcy i specjaliści ds. produkcji roślinnej • doradcy i specjaliści ds. produkcji zwierzęcej • doradcy i specjaliści ds. produkcji ekologii i ochrony środowiska 	7 18 33	9 12 4
2.	Centrum Ogrodnicze	17	6
3.	Dział Przedsiębiorczości, Wiejskiego Gospodarstwa Domowego i Agroturystyki	18	3
4.	Dział Ekonomiki	11	5
5.	Dział Metodyki Doradztwa Szkoleń i Wydawnictw	10	1
Razem		114	40

3/ Prowadzenie pola doświadczalnego

Na polu doświadczalnym ŚODR Modliszewice prowadzone były prace adaptacyjno-doświadczalne /doświadczenia ścisłe/, prace wdrożeniowe i upowszechnieniowe, w tym kolekcje odmian na powierzchni 24,60 ha.

4/ Praca specjalistów i doradców w komisjach szacujących straty powstałe w wyniku klęsk żywiołowych

Specjaliści i doradcy ŚODR Modliszewice powołani byli w skład gminnych komisji ds. szacowania strat powstałych na skutek różnorodnych klęsk żywiołowych, które podejmowały działania w razie wystąpienia niekorzystnych zdarzeń. W 2015 roku doradcy w takich komisjach przepracowali łącznie 452 osobodni.

5/ Powielanie druków i innych materiałów

Na potrzeby bieżącej działalności Ośrodka powielono ok. 22210 egz. druków oraz wykonywanie różnego rodzaju „galanterii poligraficznej” w postaci zaproszeń, wizytówek, dyplomów, listów gratulacyjnych, itp. Łączny nakład 7182 egz.

PODSUMOWANIE

Rok 2015 stał pod znakiem realizacji Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020. Informowanie rolników o możliwościach uzyskania wsparcia finansowego w ramach tego programu było najważniejszym zadaniem stojącym przed specjalistami ŚODR.

Rok 2015 był jednocześnie kolejnym okresem funkcjonowania Ośrodka w ustalonym systemie doradztwa rolniczego, wymagającym sprostania konkurencji przy wykonywaniu usług doradczych. W tym celu tak dobierano formy i metody pracy, aby dotrzeć do jak największej liczby zainteresowanych rolników.

Zbiorcze zestawienie zrealizowanych w 2015 roku podstawowych zadań doradczych, upowszechnieniowych i szkoleniowych wykonywanych nieodpłatnie zawiera tabela 14.

Tabela 14. Zestawienie zbiorcze zadań nieodpłatnych w 2015 roku

Wyszczególnienie	Razem
	Liczba uczestników działań
Doradztwo indywidualne, w tym:	46 822
<i>Porady doradcze</i>	40 383
<i>Porady informacyjne</i>	6 439

Doradztwo grupowe	4 579
Szkolenia, konferencje, szkolenia wyjazdowe	13 624
Pokazy	872
Demonstracje	152
Ogółem	66 049

Łączny nakład miesięcznika „Aktualności Rolnicze” (11 edycji) wynosił 24200 egzemplarzy, a broszur i ulotek blisko 6000 egzemplarzy.

Liczba uczestników działań odpłatnych wynosiła 21703, a w 226 szkoleniach w ramach programów zewnętrznych wzięły udział 6212 osoby.

Przyjęte do realizacji na 2015 rok zadania wymagały ścisłej współpracy z różnymi urzędami, instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz szeroko rozumianego rozwoju obszarów wiejskich, w szczególności z:

- Zarządem, Sejmikiem Województwa Świętokrzyskiego oraz Urzędem Marszałkowskim Województwa Świętokrzyskiego w Kielcach,
- Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Radą Rolnictwa Ekologicznego,
- Uniwersytetem Rolniczym w Krakowie, z innymi uczelniami oraz szkołami rolniczymi,
- Świętokrzyską Izbą Rolniczą w Kielcach,
- Świętokrzyskim Związkiem Rolników, Kółek i Organizacji Rolniczych w Kielcach,
- związkami zawodowymi rolników, a szczególności z Niezależnym Samorządnym Związkiem Zawodowym Rolników Indywidualnych „Solidarność” oraz Związkiem Zawodowym Rolnictwa "Samoobrona",
- rolniczymi instytutami naukowymi, takimi jak: Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach, Instytut Hodowli i Aklimatyzacji Roślin w Radzikowie, Instytut Biotechnologii Przemysłu Rolno-Spożywczego w Warszawie, Instytut Technologiczno-Przyrodniczy w Falentach, Centralny Ośrodek Badań Roślin Uprawnych w Słupi Wielkiej, Instytut Genetyki Roślin Polskiej Akademii Nauk w Poznaniu, Instytut Ochrony Roślin w Poznaniu, Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowy Instytut Badawczy w Warszawie, Instytut

Ogrodnictwa w Skierniewicach, Instytut Zootechniki – Państwowym Instytut Badawczy w Balicach,

- Świętokrzyskim Urzędem Wojewódzkim w Kielcach,
- Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Warszawie oraz Świętokrzyskim Oddziałem Regionalnym ARiMR w Kielcach,
- Agencją Rynku Rolnego w Kielcach,
- Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie oraz jego oddziałami w Krakowie, Poznaniu i Radomiu,
- Państwowym Inspektoratem Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Warszawie oraz Wojewódzkim Inspektoratem Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Kielcach,
- Okręgową Stacją Chemiczno-Rolniczą w Kielcach,
- Polską Akademią Nauk, Wydział Nauk Rolniczych, Leśnych i Weterynarii,
- Głównym Inspektoratem Weterynarii w Warszawie, Wojewódzkim Inspektoratem Weterynarii w Kielcach i Powiatowymi Inspektoratami Weterynarii,
- Mazowieckim Centrum Hodowli i Rozrodu Zwierząt Sp. z o.o. w Łowiczu,
- Polską Federacją Hodowców Bydła i Producentów Mleka Oddział w Łodzi,
- Polskim Związkiem Hodowców i Producentów Trzody Chlewnej POLSUS,
- Polskim Związkiem Hodowców i Producentów Bydła Mięsnego w Warszawie,
- wojewódzkimi związkami i zrzeszeniami branżowymi,
- Inspekcją Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych,
- Krajową Siecią Obszarów Wiejskich,
- Regionalną Dyrekcją Ochrony Środowiska w Kielcach,
- Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach,
- Ośrodkiem Promowania i Wspierania Przedsiębiorczości Rolnej w Sandomierzu,
- Polską Izbą Produktu Regionalnego i Lokalnego w Warszawie,
- Fundacją Programów Pomocy dla Rolnictwa – FAPA i Fundacją na Rzecz Rozwoju Polskiego Rolnictwa – FDPA,
- grupami producenckimi, firmami, producentami środków do produkcji rolnej, urzędami gmin, miast i gmin, starostwami powiatowymi, szkołami, lokalnymi grupami działania, środkami masowego przekazu oraz stowarzyszeniami.

Sprawozdanie z działalności Świętokrzyskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Modliszewicach za 2015 rok zostało pozytywnie zaopiniowane przez Radę Społeczną Doradztwa Rolniczego oraz zatwierdzone przez Zarząd Województwa Świętokrzyskiego.

Świętokrzyski Ośrodek Doradztwa Rolniczego

w

Modliszewicach

**Modliszewice
ul. Piotrkowska 30**

tel.: 41 372 22 84 do 86

fax: 41

372

34

86

e-mail: modliszewice@sodr.pl

UZASADNIENIE

W dniu 1 stycznia 2013 r. weszła w życie ustawa o zmianie ustawy o jednostkach doradztwa rolniczego (Dz.U. z 2012r. poz 1414), zgodnie z którą ośrodek wojewódzki podlega właściwemu zarządowi województwa. Zgodnie z obowiązującymi obecnie przepisami sprawozdanie z realizacji rocznego programu działalności jednostki doradztwa rolniczego zatwierdza właściwy miejscowo zarząd województwa. Dyrektor Świętokrzyskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Modliszewicach przedłożył do zatwierdzenia Sprawozdanie z realizacji Programu Działalności Świętokrzyskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Modliszewicach za 2015 rok zaopiniowane pozytywnie przez Radę Społeczną Doradztwa Rolniczego na posiedzeniu w dniu 25.02.2016